

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра англійської філології



СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Англійська мова і література та друга іноземна мова»

за спеціальністю В11 Філологія

спеціалізації В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша –
англійська

галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лексикологія
Викладач (-і)	Бистров Яків Володимирович
Контактний телефон викладача	+380677046841
Е-mail викладача	yakiv.bystrov@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Згідно з розкладом консультацій (або на платформі GoogleMeet за лінком: meet.google.com/mmh-xdke-tvi)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Зміст навчальної дисципліни «Лексикологія» охоплює основні концепції і граматичні теорії сучасної англійської мови, специфіку фахової термінології, методи дослідження граматичних явищ англійської мови. <u>Предметом вивчення дисципліни</u> є етимологічна характеристика словникового складу англійської мови, проблеми словотвору, морфологічний і словотвірний аналіз слова, класифікації морфем, проблеми лексичної семантики, багатозначності слова, омонімії, синонімії, джерела омонімії і синонімії, розвитку словникового складу англійської мови і зміни значення слова, лексикологічні аспекти британського та американського варіантів англійської мови, проблеми англійської лексикографії.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення лексикології є формування у здобувача вищої освіти системно-наукового поняття про лексичний склад англійської мови і методи лексикологічних досліджень з урахуванням сучасного стану розвитку науки про мову для подальшого викладання англійської мови і проведення наукових досліджень. Основними <u>цілями</u> курсу є формування у студентів системно-наукового поняття про лексичний склад англійської мови з урахуванням досягнень сучасних лінгвістичних досліджень з таких розділів науки про мову, як етимологія, словотвір, семантика, фразеологія; вміння здійснювати етимологічний, словотвірний, семантичний аналіз слова; залучення студентів до пошуку різних варіантів трактування мовних явищ у зв'язку із суміжними дисциплінами: психологією, соціологією, філософією, літературознавством.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 9 Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 13 Здатність проведення досліджень на належному рівні.</p> <p>Фахові компетентності:</p> <p>ФК 1 Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.</p> <p>ФК 2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.</p> <p>ФК 4 Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.</p>	

ФК 7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Результати навчання:

РН 1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

РН 9 Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

РН 12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

РН 16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

РН 17 Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

РН 19 Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
практичні заняття	12
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	В11 Філологія	3	Н

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Лексикологія як розділ мовознавства. Зв'язок курсу лексикології з граматикуою, фонетикою і стилістикою. Особливості словникового складу англійської мови. Синтагматичні і парадигматичні відношення в лексикології. Проблема групування мовних одиниць (семантичні групи, синонімічні ряди, таксономічні зв'язки, словотвірні ланцюжки та ін.).	2		5
Тема 2. Етимологічна характеристика словникового складу англійської мови. Слова індоєвропейського і загально-германського походження як історична основа словникового складу. Запозичення з інших мов в	4	2	5

англійській мові. Джерела запозичень. Асиміляції іншомовної лексики. Типи асимільованих слів. Кальки. Етимологічні дублети. Інтернаціональна лексика в сучасній англійській мові.				
Тема 3. Морфологічний і словотвірний аналіз слова. Слово і морфема. Основні типи морфем. Аломорфи. Морфологічна класифікація слів. Метод безпосередніх складників. Словотвір англійської мови. Головні (продуктивні типи словотвору (афіксація, словоскладання, конверсія, скорочення слів). Акроніми. Другорядні типи словотвору.		4	2	10
Тема 4. Проблеми семасіології англійської мови. Слово як окрема одиниця системи мови. Значення слова. Основні типи значення слова: лексичне та граматичне. Компоненти лексичного значення: денотативний, конотативний, емотивний, стилістичний. Поняття контексту. Мотивація слів. Семантична структура слова. Полісемія.		2	2	10
Тема 5. Розвиток словникового складу англійської мови і зміна значення слова. Типи семантичних змін: розширення значення, звуження значення, покращення значення, погіршення значення, трансформація значення.		2	2	5
Тема 6. Омонімія англійської мови. Класифікація омонімів. Джерела і шляхи утворення омонімів. Розмежування омонімії і полісемії. Синонімія англійської мови. Поняття синонімічної домінанти. Класифікація синонімів. Стилiстичні аспекти синонімії. Методи дослідження синонімії. Джерела синонімів. Антонімія. Класифікація антонімів.		2	2	5
Тема 7. Англійська фразеологія. Фразеологічна одиниця і слово. Фразеологічна одиниця і словосполучення. Поняття про ступінь ідіоматичності. Класифікація. Прислів'я і приказки.		2	2	5
Тема 8. Стилiстичні рівні лексики англійської мови. Загальнонавчана і спеціальна лексика. Книжна лексика. Сленг. Жаргон. Британський та американський варіанти англійської мови: лексикологічний аспект.				10
Тема 9. Англійська лексикографія. Типи словників. Найважливіші словники англійської мови. Електронні словники.				5
ЗАГ.:		18	12	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Види контролю: поточний (усне/письмове опитування на лекційному/практичному занятті); підсумковий (перевірка письмового індивідуального завдання; тест у системі дистанційного навчання). Система оцінювання навчальної дисципліни складається з таких компонентів: 1. Аудиторна робота (40 % включає активну участь під			

	<p>час лекційних і практичних занять; виконання завдань на самостійне опрацювання). 2. Підсумковий тест – 10%. 3. Письмовий екзамен (50% від загальної кількості балів).</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Передбачене одне письмове підсумкове тестування (тест формату «множинний вибір») на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює 50 завдань (максимальна кількість балів – 10).</p>
Практичні заняття	<p>Знання студента оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма здачі – комбінована. Здобувачеві пропонується екзаменаційний білет із трьох завдань – двох теоретичних питань (30 балів) і одного практичного завдання (20 балів). Максимальна кількість балів за екзамен – 50 балів.</p> <p><u>Зразок питань білета і розподіл балів за завдання:</u></p> <p>1. <i>Теоретичне питання. Types of semantic changes. Elevation of meaning.</i> – 15 балів.</p> <p>2. <i>Теоретичне питання. Classifications of phraseological units.</i> – 15 балів</p> <p>3. <i>Практичне питання. Comment on the formation of the lexical items.</i> – 20 балів</p> <p><u>Критерії оцінювання питань екзаменаційного білета</u></p> <p>1. Теоретичне питання (15 балів): Застосовуються описані вище критерії оцінювання відповідно до національної шкали із використанням коефіцієнта 3</p> <p>2. Теоретичне питання (15 балів): Застосовуються описані вище критерії оцінювання відповідно до національної шкали із використанням коефіцієнта 3</p>

3. Практичне питання (20 балів): Застосовуються описані вище критерії оцінювання відповідно до національної шкали із використанням коефіцієнта 4

7. Політика навчальної дисципліни

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові/студентці за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання тематичних тестувань. Складання заліку передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 100 балів, мінімум 50 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента/студентки на лекційних та практичних заняттях, активність під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових та індивідуальних завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання занять, пропущених з поважної причини.

Академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з «Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Редакція 2)» можна за покликанням: <https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zarobihannia-akademichnomuplahiatu.pdf>. Студент зобов'язаний неухильно дотримуватися норм академічної доброчесності, правил внутрішнього розпорядку навчального закладу, інших видів політики, передбаченої нормативними документами, що регулюють освітній процес у ЗВО. У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, студент отримує «0» балів. Повторна невідповідна поведінка під час заняття/виду контролю може призвести до відрахування здобувача вищої освіти «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за покликанням: <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні документи/polozhenja/>

Відвідування занять:

Студент зобов'язаний вчасно приходити на заняття. Він може бути недопущений до заняття у разі спізнення без вагомої на те причини. Студент має брати активну участь в обговоренні питань, які розглядаються під час лекційних і практичних занять; заохочується висловлювання власної думки. Здобувач вищої освіти має бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення дискусійних питань на заняттях. Студент може відпрацювати пропущене з поважної причини заняття чи вид контролю.

Студенти, які навчаються за **індивідуальним графіком**, опрацьовують матеріал самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn та виконанням письмових завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/polozhennia-proindivid.-grafik.pdf>.

Студенти, які не набрали 50 балів за відомістю №1, мають право перескласти іспит за відомістю №2. На консультаціях викладача студенти мають можливість отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять та при виконанні письмових робіт. У разі отримання незадовільної оцінки з

навчальної дисципліни за талоном №3, студенти користуються правом повторного її вивчення, що регламентовано «Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (Редакція 3)», ознайомитися з яким можна за покликанням: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/povtorne-vuvchenniadustzuplin.pdf>

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів на платформах Coursera, UdeMy, тощо, наявність сертифікатів, які підтверджують проходження відповідних професійних курсів/тренінгів, тощо) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

Зарахування результатів неформальної освіти відбувається шляхом проходження онлайн курсів, які стосуються змісту навчальної дисципліни.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>

8. Рекомендована література

Основна література

1. Бистров Я. В. Лексикологія англійської мови: практикум. Івано-Франківськ, 2024. [електронне видання]
2. Бистров Я. Метафорична концептуалізація образ-схеми ВГОРІ/ВНИЗУ у дійсному просторі біографічної оповіді. *Людино- й культурознавчі пріоритети сучасного мовознавства: напрями, тенденції та міждисциплінарна методологія*: колективна монографія / [гол. ред. К. І. Мізін]. Переяслав-Хмельницький; Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2019. С. 106–116.
3. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця: Нова книга, 2003.
4. Коваленко Г.М. *Lexicology of the English Language*. Київ: Освіта України, 2011.
5. Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця: Нова книга, 2007.
6. Halliday M. A. K., Yallop C. *English Lexicology. A Short Introduction*. London, New York: Continuum, 2007.
7. Jackson H. & Zé Amvela E. *Words, Meaning and Vocabulary. An Introduction to Modern English Lexicology*. New York: Continuum, 2007.
8. Katamba F. *English Words. Structure, History, Usage*. Second ed. London & New York: Routledge, 2005.
9. McCarthy M., O'Dell F. *English Vocabulary in Use (advanced)*. Cambridge University Press, 2002.
10. O'Dell F., McCarthy M. *English Collocations in Use. Advanced*. Second ed. Cambridge University Press, 2017.

Допоміжна література

11. Andreichuk N.I., Babeliuk O.A. *Contrastive lexicology of English and Ukrainian languages: theory and practice: textbook*. Kherson: Publishing House "Helvetica", 2019.
12. Bowerman, C., Horn, L. & R. Zanuttini (eds.). *On looking into words (and beyond): Structures, Relations, Analyses (Empirically Oriented Theoretical Morphology and Syntax 3)*. Berlin: Language Science Press, 2017.
13. Ganetska L.V. *LEXI-MAKER: Modern English Lexicology in Tables, Figures and Exercises*. Київ: Ленвіт, 2004.
14. Griffiths P. *An Introduction to English Semantics and Pragmatics*. Edinburgh University Press, 2006.
15. Pliencko O. L. *English Lexicology: tutorial*. Kharkiv: Publishing House I. Ivanchenka,

2020.
https://eprints.kname.edu.ua/55768/1/1_ENGLISH%20LEXICOLOGY%20A%20185.pdf
16. Kroeger, P. R. *Analyzing meaning: An introduction to semantics and pragmatics* (Textbooks in Language Sciences 5). Berlin: Language Science Press, 2018.
 17. Lappin S. & Fox C. (eds.). *The Handbook of Contemporary Semantic Theory*. Second Edition. John Wiley & Sons, Inc., 2015.
 18. Potiatynyk U. *All About Words. An Introduction to Modern English Lexicology 1: навчально-методичний посібник*. Львів: ПАІС, 2014.
 19. Yule G. *The Study of Language*. Fourth Ed. Cambridge University Press, 2010.
 20. Zimmermann T.E., Sternefeld W. *Introduction to Semantics. An Essential Guide to the Composition of Meaning*. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH, 2013.
 21. *Applied English Lexicology: A Course* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://eldum.phil.muni.cz>
 22. *Resources for Studying English Words and Usage, Semantics, and Textual Structure* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://faculty.washington.edu>
 23. *Vocabulary Resources to Enhance Your Word Skills: Focusing on the English vocabulary & etymology* [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.wordfocus.com>

Викладач **Бистров Я.В.**, професор кафедри англійської філології